

Briselē, 2025. gada 3. oktobrī
(OR. en)

13391/25

ENV 914
CLIMA 380

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Eiropas Okeāna pakta vides aspekti: jūras biodaudzveidības saglabāšana – viedokļu apmaiņa

1. Komisija 2025. gada 5. jūnijā nāca klajā ar paziņojumu par Eiropas Okeāna paktu ¹. Šis pakts ir visaptveroša stratēģija, kuras mērķis ir labāk aizsargāt okeānu, veicināt plaukstošu zilo ekonomiku un atbalstīt piekrastes teritorijās dzīvojošo cilvēku labbūtību. Viena no sešām pakta prioritātēm ir aizsargāt un atjaunot okeāna veselību.
2. Prezidentvalsts ir sagatavojusi informatīvu dokumentu un divus jautājumus, kas izklāstīti šīs piezīmes pielikumā, lai tie kalpotu par pamatu viedokļu apmaiņai par Eiropas Okeāna pakta Padomes (Vide) nākamajā sanāksmē 2025. gada 21. oktobrī.
3. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā prezidentvalsts informatīvo dokumentu un minētās viedokļu apmaiņas vajadzībām to nosūtīt Padomei.

¹ Dok. 9876/25 – COM(2025) 281 final.

**Eiropas Okeāna pakta vides aspekti: jūras biodaudzveidības saglabāšana
– Viedokļu apmaiņa –**

Prezidentvalsts sagatavots informatīvs dokuments ar jautājumiem ministriem

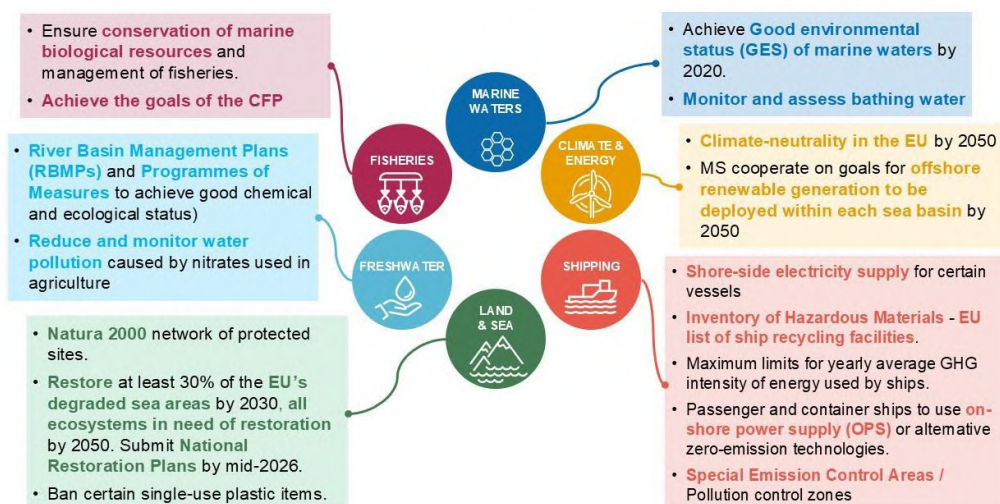
Okeāns un jūras padara iespējamu dzīvību uz Zemes un ir labklājības, konkurētspējas, drošības un ilgtspējīgas nākotnes ķīla. Tomēr klimata pārmaiņu, piesārņojuma un jūras resursu pārslogošanas kumulatīvajā ietekmē jūras vide pasliktinās. Šo spiedienu vēl vairāk pastiprina citas darbības un arvien pieaugošie draudi.

Lai risinātu šīs problēmas, Komisija 2025. gada 5. jūnijā nāca klajā ar paziņojumu par Eiropas Okeāna paktu. Ar paktu tiek ieviests jauns redzējums par okeāna savienību, kuras pamatā ir stiprāks pārvaldības satvars, lai nodrošinātu ar mūsu okeāniem saistīto darbību saskaņošanu un ES tiesību aktu labāku īstenošanu, kā arī saistošus un nesaistošus okeāna saglabāšanas un ilgtspējīgas pārvaldības mērķrādītājus. Līdztekus paktam Komisija nāca klajā arī ar Ūdensresursu noturības stratēģiju.

Pirmo reizi tiek nodrošināta holistiska pieeja visās politikas jomās un nozarēs. Pakta ir noteiktas sešas prioritātes: 1) okeāna veselības aizsargāšana un atjaunošana; 2) zilās ekonomikas konkurētspējas ilgtspējīguma veicināšana; 3) piekrastes reģionu, salu kopienu un tālāko reģionu atbalstīšana; 4) ar okeānu saistītās pētniecības, zinību, pratības un inovācijas virzīšana; 5) jūras drošības un aizsardzības uzlabošana kā priekšnoteikums; 6) ES okeāndiplomātijas un uz noteikumiem balstītas starptautiskās pārvaldības stiprināšana.

Tālāk tekstā ir parādīta sarežģītā mijiedarbība starp mērķrādītājiem, kas saistīti ar okeānu dažādās politikas jomās un nozarēs (sk. pakta 2. lpp.).

OCEAN-RELATED TARGETS IN EU LEGISLATION AND POLICY – a selection

Pakta 2. nodaļā īpaša uzmanība pievērsta integrētai pieejai okeāna veselībai un ilgtspējai, kas attiecas ne tikai uz jūras organismu un okeāna ekosistēmu pamatpakalpojumu aizsargāšanu un atjaunošanu, bet arī uz okeāna kā sabiedrotā lomu cīņā pret klimata pārmaiņām. Ir uzsvērts ar jūru saistīto darbību ilgtspējīgas pārvaldības veicināšana un jūras un saldūdens piesārņojuma novēršana, izmantojot pieeju “no avota līdz jūrai”.

Paktā ir arī uzsvērts, cik svarīga ar jūru saistīto darbību pārvaldībā ir ekosistēmiska pieeja, kā izklāstīts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā (JSPD), un ka ir nepieciešami turpmāki pasākumi, lai sasniegtu labu vides stāvokli. Komisija arī plāno pārskatīt JSPD, lai paātrinātu progresu.

Paktā tiek atzīts, ka uz sauszemes un jūrā veikto darbību radītais piesārņojums, tostarp noplūdušās barības vielas, izraisa ievērojamu apdraudējumu jūras un piekrastes ekosistēmām. Lai pievērstos piesārņojuma avotiem no sauszemes, Komisija plāno arī stiprināt pieeju “no avota līdz jūrai” ar Ūdensresursu noturības stratēģijas palīdzību, kā arī atbalstīt piekrastes kopienas cīņā pret sauszemes piesārņojumu, atzīstot piekrastes kopienas par sauszemes piesārņojumu aizturošu un jūras ekosistēmu degradāciju kavējošu simbolisku vārtu sargātājām.

Jūras dzīvotnes un jūras kultūras mantojumu – no jūraszāļu pļavām līdz mangrovēm – joprojām pārslogo jūrā un uz sauszemes notiekošās cilvēka darbības, kas pastiprina klimata pārmaiņu ietekmi. Pakta ir ierosināta rīcība, kuras pamatā ir četri pamatprincipi: 1) piesārņojuma novēršanas pieeja “no avota līdz jūrai”; 2) piesardzības princips; 3) zinātniski pamatotas politikas veidošana; 4) ekosistēmiska pieeja. Pakta mērķis ir panākt lielāku saskaņotību visās attiecīgajās nozarēs.

Paktā ir atzīts arī pieaugošais noslogojums, ko rada jūrā notiekošās darbības, piemēram, atkrastes enerģētika, zvejniecība un akvakultūra, kuģniecība, tūrisms un atpūta. Ekosistēmu un biodaudzveidības atjaunošana vienlaikus var palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas, uzlabojot okeāna dabisko spēju uztvert oglekli.

Neraugoties uz uzlabojumiem dažās jomās, labs vides stāvoklis nav sasniegts visos Eiropas jūras ūdeņos. Turklāt, neraugoties uz to, ka labi savienotām un efektīvi pārvaldītām aizsargājamām jūras teritorijām (AJT) ir izšķiroša nozīme ekosistēmu un barošanās tīklu aizsardzībā un atjaunošanā, pašlaik tikai 12,3 % ES ūdeņu tiek uzskatīti par aizsargātiem. Kuņģinas-Monreālas globālā biodaudzveidības satvara mērķis līdz 2030. gadam aizsargāt 30 % okeāna, kā arī ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam noteiktais mērķis līdz 2030. gadam stingri aizsargāt 10 % ES jūru vēl nav sasniegts. Tāpēc okeāna veselības uzlabošanai un saglabāšanai būs vajadzīga inovēšana, sadarbošanās un apņemšanās visās nozarēs – vietējā, Eiropas un pasaules līmenī.

Šajā kontekstā globālajam Nolīgumam par biodaudzveidību teritorijās ārpus valstu jurisdikcijas (*BBNJ* nolīgumam) ir potenciāls panākt ievērojamu pozitīvu attīstību jūras resursu saglabāšanā ar iespēju valstīm izveidot liela mēroga AJT atklātajā jūrā, aptverot divas trešdaļas mūsu okeānu. Septembrī *BBNJ* nolīgumam tika sasniegts nepieciešamais ratificējošo valstu skaits (60), un tāpēc tas stāsies spēkā 2026. gada janvārī. Ratifikācija visās ES dalībvalstīs, kā arī pilnīga un efektīva īstenošana tagad ir būtiska, lai nodrošinātu jūras ekosistēmu pastāvēšanu visā pasaulē un saglabātu ES vadošo lomu pasaulē un vērienīgos mērķus okeāna pārvaldības jomā.

Jautājumi ministriem

Ministri tiek aicināti apmainīties viedokļiem par tālāk norādītajiem jautājumiem.

1. Kādas, jūsuprāt, ir galvenās problēmas un šķēršļi laba vides stāvokļa nodrošināšanai mūsu okeānos? Kādu būtisku instrumentu trūkst šajā aspektā?
 2. Kurus Jūras stratēģijas pamatdirektīvas elementus jūs vēlētos pielāgot un kā tos pielāgot, lai vislabāk palīdzētu īstenot Okeāna pakta redzējumu?
-